

FILMKULTURA

+ SZERKESZTI: LAJTA ANDOR +

III. ÉVFOLYAM

== 9. SZ. ==

1930. SZEPT. 1.

BÁNKY VILMA,
szabadságát augusztus-
ban Budapesten
töltötte

ÁRA 1 PENGŐ

A Sascha Filmipari Rt. budapesti fiókja 1930-31 évi
ELSŐ HANGOSFILM PROGRAMMJA
a szezon kimagasló eseménye!

E. A. DUPONT

mesterrendező hatalmas műve

DAS KAP DER VERLORENEN

FRITZ KORTNER, CONRAD VEIDT,
HEINRICH GEORG, TALA BIRELL
főszereplésével.

MARY

OLGA TSCHECHOVA és ALFRED
ABEL pazar kiállítású

ELSŐ IGAZI BESZÉLŐ FILMJE!

HANS ALBERS (Mienk az éjszaka fő-
szereplője) szenzációs alakítása

DER GREIFER

Richard Eichberg rendezésében.

Magyar művészek angol filmen:

ELSTREE CALLING

A B. I. P. nagyszabású magyarul beszélő
revü attrakciója, ZÁTONY KÁLMÁN,
ANGYAL VERA és világhírű nemzet-
közi artisták közreműködésével.

Íme, néhány film a sok közül, amelyek mindennél ékebben
bizonyítják a SASCHA= hangosfilmek utolérhetetlen kvalitásait.

SASCHA FILMIPARI RT.

BUDAPESTI FIÓKTELEPE

VIII., RÁKÓCZI-ÚT 36.

Telefon: J. 418-27, 418-28.

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

III. ÉVFOLYAM.

= 9. SZÁM. =

1930. SZEPTEMBER 1.

HARSÁNYI ZSOLT,
a Színpadi Szerzők Egyesületének
elnöke.

A HANGOSFILM ÚJ LEHETŐSÉG A SZÍNPADI SZERZŐK SZÁMÁRA

Mi a szerzők álláspontja a hangosfilm kérdésében? A kérdésre adható egyetlen válasz igen rövid és minden egyéb elmélkedést kizár: a szerzők a hangosfilmet minden korlátozás nélkül való örömmel üdvözlők.

Művészi szempontból a hangosfilmben beláthatatlan lehetőségek rejlenek. Még pedig olyanok, amelyek a színpad lehetőségeitől merőben különböznek. Ezek jogot adnak neki az élethez. Hogy a hangosfilm a maga fejlődésében átnyúl a színház területére és onnan is elvesz valamit, az a színháznak árthat, de a művészet gondolatának nem. A haladó kultúra új és új kifejezési formákat keres, a forma fejlődését nem állíthatja meg senki. Mikor a varrógépet feltalálták, forradalom tört ki Anglia kézműiparosai között, de ma senkinek sem jut eszébe, hogy egy toalett iparművészeti szépségét kétségbevonja azért, mert gépen és nem kézzel varrták. Kétségtelen, hogy a hangosfilmmel ki lehet fejezni olyan *művészi szándékokat*, amelyek tolmácsolására a színpad kevésbé képes, sőt képtelen. Ebből az következik, hogy akik a művészi gondolat kifejezésére hivatottak, azok ezt

az új eszközt csak őszinte örömmel köszönhetik. Mint minden új forma felbukkanásánál, itt is természetes a fejlődés útja: ahogy a nagy színész nő inspirálja az író színpadi munkára, vagy a nagy énekes a zeneszerzőt alkotásra serkenti, viszont az előadandó művek új előadó tehetségeket sarjastanak a nemzet talajából, ugyanilyen kölcsönhatással fogják egymást megtermékenyíteni a *hangosfilm és az új műfajban dolgozó szerzők*. Nem adok neki egy pár évet és a hangosfilm terén olyan remekműveket fogunk látni, amelyek a színház keretei között nem születhettek volna meg.

Hasonló baráti állásfoglalásra kész bennünket, szerzőket, a dolog *gazdasági* oldala is. A némafilmnek nem voltunk ilyen barátai. A némafilm világában túl hosszú volt az út az írótól a levetített képig, olyan hosszú, hogy viszontagságai között az író legtöbbször el is kallódott. A némafilm roppant messze esett műfaj dolgában a színházról, *furesa pantomim* volt kénytelen-kelletlen beiktatott — roppant művészietlenül ható — feliratokkal, a szerző át kellett, hogy adja működése jókora, sőt szinte *egész terét* a rendezőnek, scenárium-írónak és még egész lánc olyan embernek, akinek a tulajdonképeni

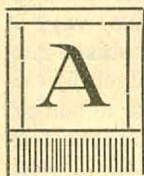
szerzői munkához alig volt köze. A hangosfilm azonban egyetlen óriási lendülettel visszaadta a filmvilágnak a szerzőket. A hangosfilmet nem írhatják filmgyári titkárkisasszonyok, a hangosfilmet a maga dialógusaival *csak írók írhatják*. A hangosfilm zenéjét pedig zeneszerzők komponálják. Ebből az következik, hogy amilyen érdekesen *elválík az útja a hangosfilmnek a színháztól művészileg, éppen olyan szorosan visszatért a színházhoz az írók és zeneszerzők gazdasági szempontjaiból*. A hangosfilm nekünk éppen olyan munkaalkalom, mint a színház.

Illetőleg éppen olyan lesz. Előbb meg kell indulnia a *magyar gyártásnak*. Az az amerikai cég, amely most úttörőként megcsinált egy pár magyar nyelvű han-

gosfilmet, talán biztatni fogja az eddig óvatosan tartózkodó tőkét. A magántőkét értem ez alatt és nem az állam pénzét. Az állami hangosfilmgyártás ügyét *reménytelennek tartom*. Nem is egészséges, ha művészi vállalkozásokat hatóságok akarnak jövedelmező üzletté tenni. Az állam csak fizessen rá a színpad nemzeti hagyományainak ápolásáért illő összeget az Operaházra és a Nemzeti Színházra, de ha magyar szerzőknek és színészeknek új és beláthatatlan munkaterületet lehet teremteni, akkor ne maga húzza-halassza a dolgot hatalmas testének lassú mozgásával, hanem őszinte jóindulattal siessen minden lehető vállalkozás segítésére, hogy az egyedül hivatott magántőke végre meg merjen *moc-canni*.

BÁNKY VILMA:

HOLLYWOODI VALLOMÁSOK

talkie diadalmas bevonulása Hollywoodba rendkívüli átalakulást idézett elő az ottani filmvilágban. A talkie közel három évvel ezelőtt kezdődött Hollywoodban csendesesen, titokzatosan, hogy azután teljes erővel, tökéletes technikai felkészültséggel tűnjön fel új világszenzáció gyanánt. Ez a titokzatos előkészítés egy évig tartott és 1928-ban már halljuk az első beszélő- és hangosfilmeket. Ám 1928 még nem jelent változást a világ filmfővárosában, Európa, sőt Amerika nem vesznek még tudomást a talkieről. Még látjuk a nagy női és férfi-sztárokat teljes pompájukban tündökölni és még senkisé is meri hinni, hogy egy év múlva, vagy, hogy két év múlva, új nevek, új szereplők váltják fel a régieket.

Mert 1929, de még inkább 1930 meghozta a maga nagy változását a filmbábelben, új nevek tűntek fel, nyomták el a régieket.

Ma érdekes helyzet állott elő Hollywoodban. Egyre-másra vonulnak vissza

kelet felé a hollywoodi nagy sztárok és méltó helyet foglalnak el a Broadway színpadain. De ugyanakkor még nagyobb rohamban, még szédítőbb iramban törhetnek Hollywood felé a Broadway művészei. Hollywood *néma sztárjai beszélő színészekké* válnak Newyorkban, míg Newyork vezető színészei, főleg énekesei és énekesnői új sztárok, új márkák a hollywoodi égboltozaton.

A beszélő- és hangosfilm *nem jelent versenyt* a színházak számára és nem is fog ártani a színházaknak. Mi sem bizonyítja ezt jobban, minthogy Hollywood ismert sztárjai egy csapásra meghódították a newyorki színházakat és azok közönségét. A Broadway színházainak könnyű feladata volt: nem kellett nagy reklámot és nagy, költséges propagandát csinálni az új sztárok érdekében, hiszen ezeket ismerte mindenki. Ezzel szemben Hollywoodban a filmgyárak milliós költséggel, új reklámhadjáratokkal népszerűsítették az új csilagokat, a hangos- és beszélőfilm új márkáit.

A színház nem fél Amerikában a han-

gasfilmtől. *Belasco*, a hetvenhatéves, tapasztalt színházi ember, valamint a többi amerikai színházmanager *bátran néznek* a versenytárs elé, de nem félnek tőle, mert bíznak és hisznek a színház nagy kultúrális jövőjében. *Chaplin* még ma is esküszik a némafilmre és ma sem jósol tartós jövőt a hangisfilmnek. *Lilian Gish* és mások, ha nem is érvényesültek a talkien, ragyogóan megállták helyüket a színpadon.

Hollywoodban ezalatt szorgalmasan dolgoznak az újak, készülődnek a nehéz ideg- és fizikai munkát igénylő szerepekre. Hollywood képe némileg megváltozott: megkomolyodott, átalakult, az emberek *tanulnak* szerepeket és nyelveket, megszüntették a végnélküli dáridózásokat, mulatságokat, amelyekről annyit regéltek az amerikai és európai írók. Aki meg akar maradni a filmnél, kénytelen fő-

leg az angol nyelvet megtanulni, a helyes akcentust elsajátítani, mert egyébként teljesen eltűnik a porondról. Bármilyen lehet a véleményünk a hangos- és beszélőfilm jövőjét illetően, a *jelel* kell tartanunk és alkalmazkodni kell a viszonyokhoz.

A hollywoodi magyarok számban *megfogyatkoztak*, de munkaerőben és akarat-erőben megedződtek, hiszen nekik különösen sokat kellett tanulniok, hogy a versenyben helyüket megállhassák. A hollywoodi magyar rendezők, a magyar szereplők, mint *Lukács Pál*, *Várkonyi Mihály* és mások az angol nyelv tökéletes elsajátítása révén maradhattak kint és erősítették meg eddigi pozíciójukat. *Várkonyi* ma népszerűbb, mint valaha, *Lukácsnak* több évre szóló szerződése van és ez annak az igazolása, hogy az *igazi* tehetséget a talkie is megbecsüli.

CASTIGLIONE HENRIK,
m. kir. kereskedelmi tanácsos,
a budapesti Corso mozgóképszínház
igazgatója.

AZ IDEGENNYELVŰ FILMVÁLTOZATOK PROBLÉMÁJA

— A MEGOLDÁS UTJA —

Három és fél évtizeddel ez-
előtt a technika vívmányai
között egy új csoda bukkant
fel, amelynek fénye, ragyo-
gása napról-napra fokozód-
dott. Sok technikai talál-
mány keltett már bámulatot a legújabb
korban, de valamennyihez mérten egy
sem vált oly népszerűvé, egy sem hódí-
totta meg oly diadalmas előretöréssel
mind az öt világrészt és oly hamar, mint
a — *kinematográfia*.

Három és fél évtized, — legtöbbünk
előtt lezajlott kor és aki csak némi vo-
natkozásban él a filmmel, az előtt külö-
nös-kép érdekes ez a tüneményes karrier.

A kinematográfia feltalálása után rö-
vid idővel máris kibontakoztak további
fejlődésének lépcsőfokai: a *színes*, a
plasztikus és a *hangosfilm*. A fonográf,
illetve a gramofon feltalálása legha-
marabb a hangosfilmekkel való kísérle-
tezésre adott módot, ám a beszélőgép
akkori technikai tökéletlensége egyelőre
elejtette az ideát. A némafilm inter-
nacionális ereje fölényben maradt az
akkori beszélőfilmekkel szemben.

A rádió feltalálása és az ezzel kap-
csolatos erősítő- és hangosvisszaadó be-
rendezések tökéletesítése tette újólág
aktuálissá a beszélőfilmet. Hogy mily
sikerrel?!...

A hangosfilm térhódításáról még nem alkothatunk magunknak tiszta képet. Eddigi pályafutásának vannak már tanulságai, de ezekből messzebbmenő következtetéseket levonni, nélkülöznék az objektivitást.

Mindazonáltal már most is megállapítható az a tény, hogy

a beszélőfilmmel a kinematográfia példátlan népszerűsége erősen megcsappant, különösen azokban az országokban, amelyekben hazai filmgyártás nincs.

A film azóta, hogy megszólalt, elvesztette internacionális karakterét, mert elejtette leghatalmasabb fegyverét: a nemzetközi nyelvezetét.

A beszélőfilmek közül — erről egy ízben már bővebben írtunk — a németnyelvűeknek volt eddig a legnagyobb sikerük, mert köztudomású, hogy Magyarországon ezen a nyelven értenek a legtöbben.

Az amerikai filmgyárak elég hamar felismerték azt a veszélyt, amelyet az új találmány ebből a szempontból magában rejt és előbb az úgynevezett „internacionális” felvételeket hoztak forgalomba, (amelyekben nincs beszéd, csak zene és hangprodukció), újabban azonban az úgynevezett *különböző nyelvű filmváltozatokat (verziókat)*: németet, franciát, spanyolt stb.-t.

Bármily zseniális az idegennyelvű filmváltozatok ötlete, gyakorlatilag a mai rendezési-technika mellett nem oldható meg.

Az idegennyelvű változatok ugyanis úgy készülnek, hogy az angolul beszélő szereplők párbeszédeit átültetik például németbe. A filmet számtalanszor lepergetik az azzal foglalkozók előtt, akik az eredeti angol szavak által előidézett ajkmozgásoknak megfelelő ajkmozgást kiváltó német szókat keresnek, amelyeknek értelme mindamellett fedi az eredeti párbeszéd értelmét. Egyben vigyázni kell arra, hogy a párbeszéd pontosan akkor kezdődjék és akkor végződjék, amikor az eredeti dialóg.

A premier-planos beszélgetéseknél ez, az idegen nyelvre való átültetés szinte lehetetlen. Elvértve egyezik csak, egyébként úgy tűnik elő, mintha a kép és a hang nem volna szinkronban. Ugyanis, csodálatos jelenség, de tény, hogy amíg az életben az emberek beszédközben egymás szemébe néznek, a filmszínház közönsége — legalább nálunk — a beszédnél a filmszereplő ajkait figyeli. Lehet, hogy ennek oka azzal magyarázható, hogy idegen nyelven szólalván meg a film, intenzívebb figyelmet igényel és a nézők önkénytelenül a nagyothallók szisztémáját gyakorolják, akik, hogy jobban megértsék a hozzájuk intézett szót, a beszélő ajkát nézik. De mindegy! Tény, hogy e sajátosság öli meg a mai rendezés mellett készülő hangosfilmek premier-planos beszélgetéseinek idegennyelvű változatát.

A távlatból levett figurák beszélgetéseivel nincs baj. Ezeknél a legélesebb szem sem figyelheti meg, hogy az ajkmozdulat egyezik-e a hanggal, vagy sem.

A probléma csak látszólag nehéz, a valóságban egyszerű módon oldható meg, még pedig a következőképpen:

Csak premier-planokból — az indulatszók, vagy egy-egy szó mondásának eseteit kivéve — két felvételt kell készíteni: egy rendezet az ország nyelve szerint, a rendező szuverén tetszésének megfelelően és egyet olyképp, hogy a beszélő fej hátulról lássék és az, akihez a szavak intézettek, annak arcát fotografálják. A beszéd értelme nemcsak annak az arcán tükröződik vissza, aki azt mondja, hanem — sokszor pregnánsabban — annak a fizionómiáján is, akit azok illetnek.

Az idegennyelvű filmváltozatok készítése — a filmben fektetett tőkéhez mérten — szinte jelentéktelen költségtöbbletet okoz s minden ország, különösen azok, amelyekben filmgyártás nincs, szívesen vállalja azok elkészítését is. (Azt hisszük, érdemes volna egy ily célú vállalat létesítése.) E nagy probléma ügyes megoldása még nagyobb karriert biztosítana a beszélőfilmnek, mint a némának.

VÁCZI DEZSŐ:

AZ AMERIKAI FILMEK EURÓPAIZÁLÓDÁSA.

Néhány évvel ezelőtt azt kellett elfogadnunk az újvilág filmvárosától, amit adott. A tőlünk kissé tátság akkordban gyártotta a vol álló amerikai mentalfilmeket, mit sem törődve azzal, hogy azt, ami a jenkiknek megfelel, Európa ízlése visszaautasítja. A hollywoodi filmbusiness man-ek európai mérlege azt bizonyította, hogy így is jó. Később azonban, amikor már nagyobb tempóval dolgozott a kontinentális filmgyártás, Amerika filmmonopóliuma inogni kezdett, mire kénytelen volt koncessziót tenni Európával szemben, amely komoly üzleti tételt jelentett neki hosszú éveken át. Hollywood úgy oldotta meg a koncessziót, hogy *elhódította* Európától a jeles filmírókat, filmrendezőket és filmsztrárokat. A közreműködésükkel készült filmeknek természetesen megint szabad útjuk volt Európában, sőt nagyobb keresletnek örvendtek ezek az európai összeházasodással készült amerikai filmek, amelyek ezentúl az évtizedeken át uniformisban feszengő és már-már helyben is megszokottá, sőt sokszor unalmassá vált amerikai filmbe is friss vérkeringést hozott.

A hangos, illetőleg a beszélő film, amely megfosztotta a film nemzetköziségét, teljesen új probléma elé állította az amerikai filmsztrárokat. Az úgynevezett százszázalékos talkie, amely elejétől végig angol dialógust ad, még az európai országok feliratait mankóján sem állja meg helyét. Az ének- és táncszámokkal telített amerikai filmrevü is csak egy szezonon át élt és, noha pompázatos kiállítás, remek slágereket nyújtott énekben és táncban, ma már ritkán tűzhetnek műsorukra ilyen filmeket, különben únotta lesznek, minden rendkívüli értékeik mellett is.

A hangosfilm okozta nyelvi problémát tehát más ötlettel és más áldozatokkal

kellett megoldaniok az amerikai filmgyáraknak, hogy ne veszítsék el az európai piacot és hogy versenyre tudjanak kelni a hozzánk közelebb álló német filmmel, amely ezenkívül nívóban és témáinak változatosságával is a legszebb perspektívát nyitotta meg. Az amerikai gazdagság, tempó és ötlet ezúttal is brilirozott és a probléma nem probléma többé. A rövid nyár elegendő volt ahhoz, hogy az amerikai hangos, illetve beszélő film európaizálódjék. A kontinens kíváncsihoz való alkalmazkodása Amerikának egyszerűen úgy történt, hogy minden nagy gyár filmjeinek különböző nyelvű verzióit is elkészítette. Részben Hollywoodban, részben Európában készültek el ezek a verziók és köztük természetesen magyar is szerepel. Magyar írók szüzséi, magyar nyelven beszélő színészek tolmácsolásában kerülnek tehát elénk az új szezonban. Amerikának ezt a figyelmességét, amely bármennyire is üzleti számításra alapszik, mindenesetre honorálnunk kell. Az európai követelményekhez asszimilálódni akaró és tudó amerikai film teljesítőképességének e legújabb tanujele az *amerikai filmkultúra, kvalitásbeli emelkedését és régi területeinek megalapozását eredményezi.*

Hollywood, Páris és Berlin műtermei ma már magyar szótól is hangosak, amit az amerikai filmgyárak gyors és áldozatkész üzleti orientálódásának köszönhetünk. Rideg kalkuláció rejlik ugyan Amerika új gesztusa mögött. Ez az üzleti fogás azonban *nekünk* irodalmat, művészetet, figyelmes kiszolgálást, friss és jóleső színt jelent filméletünkben, amellet, hogy a magyar írók, rendezők és színészek új seregének kenyérkeresetre ad alkalmat.

Amerika talkie-próbaházassága Európával tehát egyaránt pénzt és nívót hoz mindkettő számára, amit örömmel kell tudomásul vennünk.

Dr. ing. BENE ERNŐ
(Berlin.)

A HANGOSFILM ESZTÉTIKÁJA

A hangosfilm esztétikai szempontból nem a néma film tökéletesebb változata, hanem egy *önálló új műfaj*. A néma filmtől nem várunk — éppúgy nem, mint a rézkartól — szint és plaszticitást.

A hangosfilmnél a minél tökéletesebb *természethűség* esztétikai követelmény. Igen kellemetlenül hat a legtöbb nézőre, hogy a filmen beszélő személy, színtelen és nem plasztikus és így nem kelti bennünk teljes mértékben azt az illúziót, hogy ő a hang előidézője.

Magunknál is megfigyelhetjük, hogy a látottakhoz nem kívánunk föltétlen hangot, (pl. természet szemlélése, pantomim stb.), de amint hangot hallunk, önkénytelenül is keressük szemünkkel a hang előidézőjét.

Ez a hangosfilmnél fellépő esztétikai követelmény készítette a filmgyárosokat és filmtechnikusokat, hogy megint foglalkozzanak a már-már elfelejtett *színes és plasztikus filmmel*.

A színesfilm-eljárásokról már beszámolt a *Filmkultura*.

A használatos eljárások mind már az amatőrfényképezések által is ismert eljárásokon alapszanak. Az egyes eljárásoknál csak a kivitelben vannak különbségek. Az eddig bemutatott filmek, mind két színnel készültek, de már így is igen jó az eredmény. A *háromszín* eljárása közel jövőben már kilép a kísérleti stádiumból.

Sokkal *kedvezőtlenebbek a kilátások a plasztikus filmnél*. Elméletileg lehetetlen, hogy amíg mindkét szemmel ugyanazt az egysíkú vetített képet látjuk, egy valódi plasztikus kép benyomása keletkezzék bennünk. A két szemet egymástól elválasztani, mint az a stereo-képeknél történik, igen kényelmetlen és költséges.

Lehetséges ellenben pszichikai okoknál fogva némileg plasztikusan látott kép hatásait fokozni.

Miért látunk egy fényképet, vagy egy vetített képet bizonyos mértékig mégis plasztikusnak? Mert az *előtér* alakjai nagyobbak, mint a háttérben, mert a vonalak a háttérben összefutnak (pl. sín-pár), mert az előtér rendesen élesebb, mint a háttér, a háttér esetleg ködbe van burkolva. Ezeket a tényezőket mi öntudatlanul feldolgozzuk és összehasonlítjuk az eddigi tapasztalatainkkal. Éppen úgy mi csak azért látunk egy szemmel is plasztikusan, mert már megszoktuk a plasztikus látást.

Amerikában bemutattak újabban bizonyos mértékben plasztikusan ható filmeket, amelyeknél szintén csak egy talmi *plaszticitásról* beszélhetünk. Ezt úgy érik el, hogy a vetítés a rendesnél jóval *nagyobbra* történik, úgyhogy a *szemnek vándorolni* kell, hogy az egész képet átfogja. Ez természetesen csak revüszzerű képek esetében alkalmazható. A nagyítás miatt a felvételnél a normálisnál szélesebb filmszalagot kell használni, így külön felvevő-, másoló- és vetítógépre van szükség. Ilyen drága kísérleteket csak amerikai társaságok engedhetnek meg maguknak.

Az Omnia új kezekben. Új rezsim kezdődött az Omnia-filmszínházban, a főváros egyik legrégebbi és legszebb filmszínházában, amely rövidesen szintén a hangosfilm hajléka lesz. Az új rezsim élén *Zuckermann Sándor dr. áll*, aki a filmszakmában eddigi teljesítményei révén nagy tekintélyre tett szert.

A FILM HALOTTAI

Körösi Henrik miniszteri tanácsos, a magyar oktatófilm-ügy évtizedes harcosa, augusztus 27-én hunyt el hosszú szenvedés után 71 éves korában. **Körösi Henrik** a kultuszminisztériumban évek óta nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel szolgálta a magyar oktatófilm-ügyet, tagja volt a Pedagógiai Bizottságnak, amely az állami iskolákban bemutatandó oktatófilmek fölött dönt. **Körösi** igazgatósági tagja volt a Magyar-Holland Kultúrgazdasági R.-t.-nak is, amelynek keretén belül ugyancsak lelkesen harcolt a magyar oktatófilmért. Évekkel ezelőtt megírta „A kis hős” című hazafias tárgyú filmet, azonkívül elkészült még egy-két mesefilmje. Választmányi tagja volt a bázeli Európai Oktatófilm-kamarának. A filmlapokban, így a Filmkultúrában és a Film és Művelődésben, gyakran jelentek meg szakcikkei, amelyek mindenütt nagy érdeklődést és elismerést keltettek. **Körösi** Henrik halála súlyos csapás a magyar oktatófilm-ügyre nézve és ezért halála pótolhatatlan veszteséget jelent.

Dr. Szávay Zoltán, az ismert költő július 12-én rövid szenvedés után elhunyt. **Dr. Szávay Zoltán** becsült tagja volt a budapesti társadalomnak, amely azonban nemcsak a költőt és íróit ismerte benne, hanem a sport, a film és a sakkjáték terén nagy agilitással és hivatottsággal működő férfit is. **Dr. Szávay Zoltán** igazgatója volt a Kino-riport filmvállalatnak és a Magyar Filmiroda sportosztályának volt a vezetője. **Dr. Szávay Zoltán** személyében pótolhatatlan veszteség érte a magyar sakkvilágot is, de gyászára szolgál korai váratlan halála az irodalomnak és a filmvilágnak is.

Lon Chaney halála őszinte megdöbbenést keltett az egész világon. A világhírű amerikai jellemszínész augusztus 26-án, reggel halt meg a műtőasztalon. Az utóbbi hónapokban gyakran kaptunk jelentéseket arról, hogy a világ legjobb jellemszínésze beteg: hol gyomor-, hol vakbélirritációkról szóltak a jelentések, úgylátszik, sürgősen meg kellett operálni. És amint egykor **Valentinón** sem segített az orvosi tudomány, úgy most is a műtőasztalon vérzett el **Lon Chaney**, akinek fantasztikus filmszerepeiről az egész világon valósággal mende-mondák szálltak szájáról-szájra. 1883-ban született **Lon Chaney** Colorado Springsben, ahol iskoláit is végezte. Keserves munkát végzett fiatal korában, az élet hullá-

mai mindenfelé sodorták ezt az egyébként mogorva, magabazárkózott embert, aki filmkarrierjét is éppen ennek a mogorvaságnak és visszavonultságnak köszönhetette. Hosszú, küzdelmes évek után egy kis vidéki színházhoz került kulisszatologatónak, majd segédszínész lett itt és innen már nem volt messze a film, ahová a véletlen juttatta. Különleges szerepre kellett egy lábnélküli ember és erre a borzalmas szerepre vállalkozott a teljesen egészséges és ép **Lon Chaney**. Innen datálódik azután a filmkarrierje, amely gazdag sikerekben és világhírnévben. Élettörténete valósággal regény: izgalmas, romantikus és rendkívül színes. Nagy szerepei: Az Operaház fantomja, A notre-damei toronyőr, Az ezerarcú ember, A csodatevő ember, felejtethetetlen élmények a mozilátogatók számára. Az utóbbi hónapokig húzódozott a hangosfilmtől, amelynek eleinte elkeseredett ellensége volt és inkább visszavonult a filmtől. Am nem sokáig maradt távol és éppen készült első igazi hangosfilmszerepére, amikor utolérte a halál. Halála éppen olyan gyászt jelentett, mint **Valentinó** halála és ezért őszintén gyászolja őt a nagyközönség éppúgy, mint a filmvilág; a gyáros, a filmkölcsonzó és a mozgóképszínház egyaránt, akik számára **Lon Chaney** igazi üzletet, igazi pénzkeresetet jelentett.

Rudolf Schildkraut júliusban halt meg Hollywoodban hirtelenül szívszélhűdés következtében. Ez a kiváló jellemszínész 1862-ben született Konstantinápolyban spanyol-zsidó szülőktől, de már fiatal korában került Ausztriába, úgyhogy színipályáját osztrák színpadon kezdte meg. A bécsi zenekonzervatóriumban tanult és innen került kis vidéki színpadokra, hogy onnan Hamburgba, majd Max Reinhardthoz jusson. Berlinben nem maradt sokáig, hanem Amerikába szerződött, ahol a filmen igen szép szerepeket kapott. Halála munka közben a műteremben érte és őszinte részvétet keltett az egész művelt világon. Egyetlen fia, **Josef Schildkraut** gyászolja a kitűnő művészt.

Sam Rachmann, az ismert német filmgyáros és filmanager augusztus 5-én Berlinben 52 éves korában meghalt. **Sam Rachmann** a háborút követő években került a filmhez, ahol **Ben Blumenthal** lal együtt egyik vállalatot alapította a másik után. Sokáig volt Amerikában, ő vitte oda **Janningsot**, **Lubischot**, **Putty Liát** és másokat, majd Berlinben megcsinálta a **Parufamet-et**, ahonnan azonban rövid idővel kivált. A hangosfilm terén nagyarányú terveit voltak, ezeket azonban közbejött halála miatt már nem tudta megvalósítani. Temetésén a berlini filmvilág igen nagy számban vett részt.

**STERN
EXPRESS
FILMSZÁLLÍTÓ**

5 Rue Cardinal Mercier
PARIS IX.

TEL.: GUT. 49 - 08.
Táv. cím: Sternex Paris.

Vegye igénybe gyorsáruszoigálatunkat.

Párizsból, Londonból és New Yorkból Budapestre!

Budapesti képviselet:
IBUSZ - FILMSZÁLLÍTÁS

VII., Akácfa-ucca 5.
Tel. J. 418-72, 418-73

A FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV ez év őszén jelenik meg 12-ik évfolyamában.

A magyar filmszakma megszokott kézikönyve ezidén is díszes kiállításban hagyja el a sajtót, szövegrésze megbízható, a tényleges viszonyoknak megfelelő adatokat tartalmazza, úgyhogy a FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV az új szezonban is nélkülözhetetlen kézikönyve lesz a magyar kinematográfia minden tagjának. Az adatok összeállításánál kérjük az érdekelt filmszínház-tulajdonosokat, filmkölszönzőket, tisztviselőket, hogy címeiket, az adatokat kellő időben küldjék be, nehogy valakinek a címe vagy adata a tényleges helyzetnek meg nem felelően jelenjen meg. Az új FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV tartalmazni fogja a megszokott rovatokat és a beküldőkön múlik, hogy a címek és adatok megbízhatók és pontosak legyenek.

Az 1931. évi FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV is 5 pengőbe kerül, a szokásos kérdőíveket szeptember első napjaiban kapják meg a mozgóképszínházak és kérjük őket, hogy ezeket a kérdőíveket töltsék ki lelkiismeretesen és pontosan és küldjék azonnal vissza a FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV szerkesztőségének.

A FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII., Erzsébet-körút 30.

Az új évad
eseménye

SALLY

Romantikus film
operett 12 felvonásban

Rendezte:

John Francis Dillon

Főszereplők:

Marylin Miller

Alexander Gray

Ford Sterling

Megjelenik az

Urániában

WARNER BROS-FIRST NATIONAL
VITAPHONE.

Erzsébet körút 8.

Telefon: 325 - 90 és 325 - 91.

Sürgőnycim: FIRNATEX.

MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEM-ENGEDÉLYESEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 36.

TELEFON: JÓZSEF 360—05.

HIVATALOS ÓRÁK 9—12-IG.

A Filmkultura minden egyes számát az Egyesület határozata folytán a tagok díjtalanul kapják.

Küldöttség Issekutz államtitkárnál
és Boór miniszteri tanácsosnál

Az Egyesület vezetősége a nyári idény alatt történt belügyminisztériumi személy-változással kapcsolatban csak most tudja üdvözölni Issekutz Aurél államtitkárt és Boór Aladár miniszteri tanácsost, abból az alkalomból, hogy a belügyminiszter őket olyan csoportba helyezte át, amelyhez a moziügyek intézése is tartozik. Bár Issekutz Aurél régi barátja és támogatója a magyar filmügynek, mégis küldöttségben üdvözli őt az Egyesület, míg Boór Aladár miniszteri tanácsos most kerül első ízben kapcsolatba a magyar mozgóképszakmával.

Az első választmányi ülés
az új idényben

Egyesületünk választmánya szeptember második keddjén, vagyis szeptember 9-én tartja első választmányi ülését. Erre az ülésre a vezetőség hatalmas anyaggal vonul fel és reméli, hogy úgy a budapesti, mint a vidéki választmányi tagok teljes számban jelennek meg. A gazdasági kérdések egész komplexuma kerül napirendre, de tárgyalni fogják az amerikai filmvállalatok szeparatiztikus mozgalmával kapcsolatosan előállott új helyzetet is. Ebben az ügyben az elnökség az illetékes faktorokkal tárgyalásokat folytat és reméli, hogy a békés megegyezés jön létre.

Képviselők és polgármesterek a vidéki
mozgóképszínházak érdekében

Az Egyesület a nyár folyamán kérvénnyel fordult a vidéki mozgóképszínházak ügyében valamennyi vidéki képviselőhöz, akiket arra kért az Egyesület, hogy a mozgóképszínházak mai válságos helyzetében legyenek segítségükre a bajba jutott filmszínházaknak. Hasonló kérvénnyel fordult az Egyesület a vidéki városok polgármestereihez, valamint a járási főszolgabírákhoz is, akiktől ugyancsak jóindulatú támogatást kért a mozgóképszínházak érdekében. Számos kép-

viselő, polgármester és főszolgabíró igen konciliáns hangú levélben válaszolt az Egyesületnek és kilátásba helyezte a bajba jutott vidéki mozgóképszínházak támogatását. Az Egyesület reméli, hogy a társadalom összefogása révén a vidéki mozgóképszínházakat meg lehet menteni a katasztrófális összeomlástól.

Novemberben lesz az idei közgyűlés

Bár még néhány hónap választja el az Egyesületet a közgyűléstől, mindamellett máris készülődik erre a manifesztációra, mert abban a meggyőződésben él, hogy az idei közgyűlésen, éppúgy, mint a tavalyin, a mozgóképszínház-tulajdonosok nagy számban fognak megjelenni. Az Egyesület a Szakmaközi Döntőbírószág új szervezeti szabályainak kormányjövahagyása után intézkedik majd a közgyűlés összehívása tekintetében. Minden valószínűség szerint ezt a közgyűlést novemberben lehet megtartani.

A filmcenzúra új tagja

Scitovszky Béla belügyminiszter Lajos Elemért, a Corvin-színház igazgatóját a filmcenzúra tagjává nevezte ki.

Társulási engedélyek

A belügyminiszter jóváhagyta az Ufa-filmszínház és a Centrum kiadóvállalat között létesült társulási engedélyt, valamint a Metro-Goldwyn és a Sascha filmipari r.-t. között létrejött új társulási megállapodást.

**Töltsd ki pontosan
és küldje be azonnal a
FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYV
kérdőívét.**

A FILM LOCARNOJA

jött létre a párizsi megegyezéssel, amely megteremtette a film békéjét, létrehozta az interchangeabilityt és lehetővé tette a komoly, megfontolt munka megindulását Európaszerte. Az egyik szellemes filmmanager a film Locarnójának nevezte le a párizsi megegyezést, amely valóban találó és megfelelő megállapítás. A párizsi filmbéke Berlinben és Párizsban meghozta a lendületes munkát, sőt a két ország között a legszebb, a legideálisabb filmbékét hozta létre. A film mindig a nemzetek között a békét, a szeretetet, a kultúrát hirdette és ha most 1—1½ évi harc után az amerikaiak, a németek, a franciák és az angolok között létrejött a megállapodás, úgy ez kihat az egész világ filmkultúrájára és remélhető, hogy az általános gazdasági válság és dekonjunktúra közepette a film mégis meg fogja találni a maga boldogulását. A hangosfilm ma már teljesen meghódította a világot és az összes gyárak szerte Európában is berendezkednek a hangosfilmre. A lehetőség megvan, a technikai szabaddalmi perek félretolása, a felek közötti béke lehetővé teszi az intenzívebb munkát és bízunk abban, hogy a film Locarnója nem marad hatás nélkül Magyarországon sem, amelynek dolgozó filmemberei öremmel és szívrepesve várják a munka megindulását Budapesten.

Magyarország filmvilága különös reményekkel várja a jövőt, sajnos, a peszsimizmus és a lethargia egyre jobban fogja el nálunk a lelkeket. A párizsi film-Locarno nemcsak az érdekelt nagy vállalatok életlehetőségét és gazdasági expanzióját segítette elő, de megteremtette a közép- és kisvállalatok existenciáját is, mert eltűntek azok a surlódási felületek, amelyek a hangosfilm nyomán keletkeztek. Berlin, London és Párizs után öntudatra ébred Bécs, Róma, Prága, Stockholm filmipara, talán nálunk is feléled még egykor az a gyönyörű film-munka, amely néhány éven keresztül kenyeret adott százaknak és ezreknek és filmtehetségeket produkált a nemzetközi kinematográfia számára.

Dr. ROTHENBERG HENRIK
az Omnia Mozgóképpalota új igazgatója

MAGYARORSZÁG FILMFOR- GALMA 1930 ELSŐ FÉLÉVBEN.

Közel negyven százalékkal visszaesett
a filmbehozatal.

A Statisztikai Havi Közlemények most megjelent 4—6-ik füzeté közli Magyarország filmforgalmi statisztikáját 1930 január 1-től június 30-ig. E szerint a kimutatás szerint a folyó év első felében Magyarországra behoztak összesen 79 métermázsa *nyersfilmet* 202.000 pengő értékben, szemben az elmúlt évi hasonló időközben importált 246.000 pengő értékű 92 métermázsa *nyersfimmel*. A 79 métermázsból 69 métermázst importáltunk Németországból.

Megvilágított negatívot nem hoztak be, de nem is exportáltunk belőle. A behozott megvilágított *pozitívfilmek* súlya meghaladta az 52 métermázst (1929-ben 89 q) az összérték 279.000 pengőt tett ki (1919-ben 491.000 pengőt). Ebből a mennyiségből négy métermázst hoztak Ausztriából, 26 métermázst Németországból, 15 métermázst az Egyesült Államokból és a többi különböző országokból. *Visszavitték* Magyarországból a folyó első félévben 12 métermázsa *készfilmet* 56.000 pengő értékben. *Filmhulladéokban* és *selejtfilmben* 71 métermázst exportáltunk 12.000 pengő értékben.

SZÁMOK A FILM VILÁGÁBÓL.

Észak-Afrika: Algírban Majestic címmel új, nagy filmszínház nyílt, amelynek befogadóképessége négyezer személy és Észak-afrika leghatalmasabb mozgóképpalotája. A színházat a legmodernebbül szerelték fel. A Casino Municipal nevű mozgóképszínház egyaránt játszik hangos-, mind némafilmeket. A hangosfilm Algírban, illetve Észak-afrikában igen elterjedt, Algíron kívül Constantine, Casablanca és Oran mozgóképszínházai tértek át hangosfilmre.

Északafrika három államában közel 205 filmszínház működik. Ezek közül 30 első- és másodikfokú filmszínház játszik Algírban, Casablancában és Tuniszban, ezek az elsőosztályú filmszínházak. A legnagyobb számban vannak úgynevezett kisfilmszínházak, amelyek főleg kalandor- és cowboy-filmeket játszanak. Ezek a zsánerű filmek rendkívül népszerűek az arabok, olaszok és franciák előtt. A középfajtajú színházak száma csekély, csak a nagyobb városokban vannak ilyen színházak a kisebb igényű közép- és elsőosztályú vagy a kispolgárság számára. A belépti díjak meglehetősen alacsonyak. A filmeket általában a párizsi cenzúra vizsgálja felül, azonkívül Algírban is működik külön cenzurabizottság, amely az algíri gyarmati kormány főbb hivatalnokaiból áll.

Litvánia: Ebben a kis országban ezidő szerint 213 mozgóképszínház játszik, amelyek közül 83 állandó filmszínház és 130 pedig vándormozgó, 31 filmszínház játszik az ország fővárosában, Rigában és 52 a vidéken. A filmgyártás egészen jelentéktelen, hébe-korba állami támogatással készítenek litván kultúrfilmeket. A filmbehozatal szabad, teljesen vámentesek az oktatófilmek. A filmgyár egyébként teljesen szabad ipar, mindenki, akinek iparigazolványa van, szabadon készíthet bárhol és bármikor felvételeket, legfeljebb egyes helyeken, parkokban, kastélyokban kell a tulajdonos engedélyét előbb kikérni. A litván mozgóképszínházakat törvény kötelezi arra, hogy hetenként egyszer Latviás kronika (Litván krónika) címmel 150 m. hosszú ismeretterjesztő filmet vetítsenek. A filmbehozatal terén vezetőhelyen áll Németország, majd Amerika szállítja a legtöbb filmet. Harmadik és negyedik helyen áll Oroszország és Franciaország.

Dánia: A legújabb statisztikai adatok szerint ez év április végén 380 filmszínház játszott Dániában. Ezek közül 42 volt Koppenhágában, 61 Seeland tartomány városában, 87 Seeland tartomány kisközségeiben, 78 Jütland nagy városában és 198 Jütland kisközségeiben, míg a farói szigeteken 4 mozgóképszínház működött.

UNIVERSAL FILM RT.
VIII., NÉPSZÍNHÁZ-UGCA 21
TELEFON: JÓZSEF 391-76

1930-31 ÉVAD LEGNAGYOBB ESEMÉNYEI:

1930 szeptember:
**DÉCSI MOZGÓKÉPSZÍNHÁZ
MEGNYITÓ MŰSORA**

PAUL WHITEMAN első és
egyetlen hangos filmje a

JAZZKIRÁLY

végig színes magyarul
beszélő filmsoda!

1930. november:
**DÉCSI MOZGÓKÉPSZÍNHÁZ
JOHN BOLES**

a hangos film Carusója
és LAURA LA PLANTE
nagy történelmi hangos filmje:

A GÁRDAKAPITÁNY

1931 FEBRUÁR:
DÉCSI MOZGÓKÉPSZÍNHÁZ

ERICH MÁRIA REMARQUE

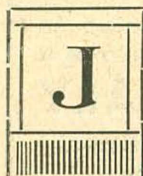
világhírű regényének hangos
filmváltozata

NYUGATON A HELYZET VÁLTOZATLAN!

AZ OKTATÓFILM

NEMZETKOZI KATHOLIKUS FILMKONGRESSZUS BRÜSSZELBEN

Július 11-én nemzetközi katolikus filmkongresszust rendeztek Brüsszelben, amelyen számosan jelentek meg Belgiumból, Luxemburgból, Hollandiából, Németországból, Franciaországból és Spanyolországból. A kongresszus elnöke *Brohée* kanonok volt, azonkívül egy-egy spanyol, francia, német és luxemburgi alelnök vezették a tárgyalásokat. Az elnöklő *Brohée* üdvözlő szavai után P. *Memoire* beszélt a hangosfilmről. Hangoztatta a hangosfilm nevelő hatását, kiemelve, hogy talán még nagyobb az oktató ereje, mint a némafilmé, bár szerinte a némafilm még nem halt meg egészen.

Van Hoeck holland abbé a sajtó és film viszonyáról beszélt katolikus szempontból.

Parisi, a Vatikán kiküldöttje megemlékezett arról, hogy a pápa nagy érdeklődést tanúsít a katolikus film iránt. *Roose* kannonok a filmcenzúráról tartott előadást és hangsúlyozta, hogy a katolikusoknak saját filmeket kell gyártaniuk és saját filmszínházukban kellene ezeket a filmeket előadatni.

Van Marcke a belga katolikus filmközpont működéséről számolt be. A katolikus filmközpontnak ezidőszereint 197 előadóterme van és 1929-ben 15 millió méter filmet mutatott be. Záróelőadásában az elnök hangoztatta újból a film nevelő fontosságát, amely ma az isten-tagadás ellen egyik legfontosabb harci eszköz.

Végül *Brohée* kannonok bejelentette a film szellemi és erkölcsi emelése céljából alakult nemzetközi liga megalakulását.

Filmkiállítás a berlini Wintergartenben. November elsején érdekes kiállítás nyílik meg a berlini Wintergartenben abból az alkalomból, hogy a német kinematográfia egyik megteremtője, *Skladanovszky* 35 évvel ezelőtt mutatta be Berlinben az első filmet. A jubileum alkalmából az egész német filmipar vonul fel. *Skladanovszky* valóságos filmmúzeumot rendezett be idővel, egy óriási üvegszekrényben mutatja be *Skladanovszky* az immár történelmi hírességüvé vált instrumentumokat és szerszámokat, amelyeket *Skladanovszky* 1891–1895 között használt. Megőrizte *Skladanovszky* az első felvevő- és leadógépet, az első perforáló- és kopírozógépet. Ugyancsak megvannak az első negatívok és filmkópiák is.

Nemzetközi filmügyi tanfolyam Berlinben. A berlini filmszemináriumban (Berlin, NW 87. Levetzowstr. 1., II.) nemzetközi filmügyi tanfolyamot nyitnak. A tanfolyamon előadásokat, gyakorlatokat tartanak, vitákat és látogatásokat rendeznek. Az előadásokat a film történetéről, szervezetéről, a cenzúráról tartják, az egyes hallgatókat bevezetik az iskolai film-előadások tudományába, a filmtechnikába, bemutatnak tudományos és oktatófilmeket, előadásokat tartanak az amatőrfilmről, a műtermi élet minden részletét ismertetik az előadók előtt, végül pedig bemutatják a különböző műtermeket. Az előadások naponta 9–3-ig tartanak, csak az első napokban változatosabb a program, amennyiben a napirenden filmek vetítése és műtermek látogatása is szerepel.

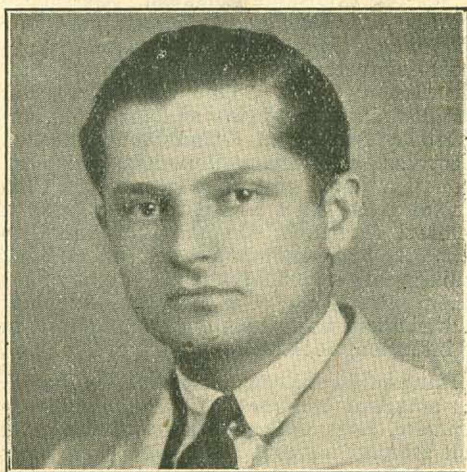
A müncheni rendőrség közlekedési filmje. A müncheni rendőrség az egyik müncheni cégnél igen érdekes közlekedési filmet készíttetett, amelynek a bemutatója nagy sikert aratott a megjelent hatósági személyek előtt. A film egész esti előadást tölt be, de ettől függetlenül négy önálló részre oszlik, amelyek mindegyike külön-külön is vetíthető. Az első rész trükkrajzokat tartalmaz, bemutatja a közlekedési jeleket stb., a második rész a gyalogjárók, a harmadik rész a kerékpárosok, negyedik rész pedig az autóvezetők oktatását célozza. A film előállítás terén az összes testületek, szervezetek, de főleg a rendőrség segédkezett.

A nemzetközi oktatófilm-kamara ügye. A bázei nemzetközi oktatófilm-kamara júliusban végrehajtóbizottsági ülést tartott, amelyen a keskenyfilm és a hangosfilm előnyomulása folytán megváltozott helyzettel foglalkozott. A végrehajtóbizottság felhatalmazta az első szakbizottságot, hogy a harmadik nemzetközi oktatófilm-konferenciát, amelyet 1931 husvétján tartanak Bécsben, előkészítse. Ez az előkészítőbizottság egyébként ez év őszén Bécsben ülést tart. Ugyancsak az ősz folyamán nemzetközi oktatófilm-értekezlet lesz Berlinben, amelyen 24 résztvevő jelenik meg.

A holland kormány megvédi a történelmi filmeket. A holland belügyminiszter körrendeletet intézett a városokhoz és községekhez, amelyben felhívja ezek figyelmét a Nederland'sche Zentral Filmarchievre, amely most ünnepli tízéves jubileumát. Ez a központi filmarchív történelmi vonatkozású filmeket gyűjt és eddig ezer hasonló zsánerű filmet tudott megőrizni. A miniszter a körrendeletben fel is sorolja azokat a filmeket, amelyeknek az őrzésére ez a Zentral Filmarchiev vállalkozott és így megemlíti a rendelet, hogy például nagy tüzekről, árvízről vagy más katasztrófákról felvett filmek is a történelmi vonatkozású filmek közé tartoznak.

Egyiptomban keresik a sportfilmeket. Az egyiptomi kormány nemrégiben rendeletet adott ki, amelyben megszüntette a külföldi származású sportfilmekre névze a behozatali nehézségeket, úgyhogy ezentúl külföldi sportfilmeket minden formalitás mellőzésével és teljesen adó- és vámmentesen lehet behozni.

Hangosfilm az amerikai iskolákban. Atlantic Cityben nemrégiben tizenkétezer amerikai iskolai igazgató és tanár gyűlésezett és többek között a hangos oktatófilm kérdésével is foglalkoztak. A Convention Hallban számos hangosfilmet mutattak be, ame-

ZOLTÁN ÁRPÁD,
a Sascha-filmpari r.-t. budapesti fiók-
iának igazgatója.

lyek mindegyike igazolta a hangosfilm jelentőségét az iskolai oktatás terén. A nagygyűléssel kapcsolatban iskolai eszközöket is mutattak be egy szűkebb kiállítás keretében és ebben a kiállításban természetesen nem hiányzott a film sem.

Rendszerez hangoshíradó-előadások a bécsi Uriániában. A bécsi Uránia elhatározta, hogy az új szezonban rendszeres előadásokat tart hangoshíradókból. Hetenként háromszor, úgy a délutáni, mint az esti előadásokon kizárólag hangoshíradókat adnak elő, amelyeket az Ufa, Fox, Metro, Paramount és Gaumont szállítanak erre a kizárólagos célra.

A nemzetközi filmsajtó-szövetség. A legutóbbi brüsszeli nemzetközi mozgóképszínházi kongresszus alkalmával, de ettől függetlenül megalakult a Federation Internationale de la Presse Cinematographique. Elnök lett Jean Chataigner, alelnökök M. de Sormani (Belgium), Bassoli (Olaszország), P. A. Harlé (Franciaország). Vezértitkár lett René Ginet.

Tudományos filmfelvételek Hamburgban. A hamburgi egyetem anatómiai intézetében dr. Poll tanár vezetésével huzamosabb idő óta tudományos filmfelvételek folynak a sejtek mozgásáról és életéről. Az első 250 méteres filmen fényesen sikerültek a mikrofelvételek, amelyeket az emberről, állatról és növényekről készítettek. Ezek a felvételek az egyetemi oktatásnál igen nagy szolgáltatásokat tesznek. A film az iskolai biológiai és növénytani előadások tartására is rendkívül alkalmas.

Nemzeti filmiskola Rómában. Alessandro Lessona olasz gyarmatügyi államtitkár kezdeményezésére augusztus folyamán megbeszélést tartottak Rómában, amelyen elhatározták a Cine Club d'Italia című testület és vele együtt a nemzeti filmiskola felállítását. Mindkét alakulásban résztvesz a „Római filmkultúra központi csoportja” című egyesület is. A Cine Club elnöke Lessona államtitkár lett, míg a nemzeti filmiskola vezetői felkérték Giuseppe Bottai korporációs minisztert, hogy vállalja el az elnöki tisztelet. Bottai az elnöki tisztséget el is vállalta. Az olasz filmvilágban nagy megnyugvást keltett az új intézmények létesítése.

Hangosfilm kétszáz amerikai hadihajón. Az amerikai tengerészeti minisztérium elrendelte, hogy 200 amerikai hadihajón fel kell szerelni hangosfilm-leadógépeket, hogy a tisztek és legénység részére rendszeres szórakoztató és oktatófilm-előadásokat tartsanak. A kétszáz leadógép felszerelése több, mint félmillió dollárba kerül.

Az olasz kormány támogatja a felvilágosító filmek gyártását. Az olasz Luce, amely megfelel a mi Filmirodánkknak, hat filmet készített most egyenkint. 250—300 méter hosszúságban, amelyek főleg a mezőgazdasági és növényvédelmi intézkedésekről szólnak. Ezeket az oktatófilmeket a kormány készítette a gazdák felvilágosítására, de alkalmasak ezek a filmek a mezőgazdasági iskolák tananyagának ismertetésénél is.

Film a csillagok mozgásáról. Egy wiesbadeni filmvállalat oktatófilmet készített, amely a csillagok járásáról és mozgásáról szól és eddig teljesen új megfigyeléseket tartalmaz. Hosszú hónapokon keresztül tartó megfigyelések alapján készült ez a film, amely igen érdekes segédeszköz a csillagászat tanításánál. A filmet dr. Kaiser német csillagász dolgozta föl.

Könyvtárából nem hiányozhat a FILMKULTURA egy évi kötetete sem!

AZ UFA MEGJELENÉSI NAPTÁRA:

EDDIG MEGJELENTEK:

ÁLARCOK HARCA

Főszereplő: MARCELLA ALBANI
ÉS BETTY ASTOR.

A KÉTARCÚ EMBER

Nagy hangos detektívfilm 8 felvonásban.

A SZAHARA REJTELMEI

Az első hangos expedíciós film.

Főszereplő: HARRY FRANK.

SZEPT.

4

HÓKUSZ-PÓKUSZ

(Kitty Kellermann bűnpere)

Főszereplők: Lilian Harvey, Willy Fritsch,
Oskar Homolka, Otto Wallburg.

SZEPT.

11

GYILKOSSÁG A STUDIÓBAN

Fősz. Gerda Maurus, H. Frank.

UFA FILMIPARI ÉS

KERESK. RT.

BUDAPEST, VIII.

KÖLCSEY-U. 4.

TELEFON: 351-36 és 336-21.

MAGYAR FILMIRODA

BUDAPEST, VIII. FŐHERCEG SÁNDOR-UTCA 7

TELEFON: JÓZSEF 455-10.

FILMHIRSZOLGÁLAT

városi-, községi-, családi-, gyári-,
ipari-, sport-felvételek.

Kockanagyítások, fotózsem.

ROHRMANN JÁNOS

Elektrotechnikai és mechanikai gyára

BUDAPEST VII. SAJÓ-UTCA 5 a

ALAPÍTOTT 1904

SPECIÁLISTA:
Mozigép és felszerelési
tárgyakban.

Központi tanulmányos intézet a hangos-filmtechnika részére Párizsban. A Chambre Syndicale legutóbbi ülésén Edm. Aubert filmgyáros azt a javaslatot terjesztette elő, hogy létesítsenek tudományos Phono-kine-matografiai oktató és tudományos közpon-tot, amelyet a tervezet szerint a Société Francaise de Photographiquehoz csatolná-nak. Az új intézmény létesítésének az a célja, hogy a francia filmiparban kellő számú, modern kiképzésű filmtechnikus áll-jon rendelkezésre. Az előadások céljaira ter-mészetesen kellő anyagi eszközöket is bo-csátottak rendelkezésre, így maga a Chambre Syndicale huszonezer frankot szavazott meg az új központ részére.

Hány idegennyelvű filmszínész játszik most Hollywoodban? A hollywoodi Central Casting Bureau most statisztikát állított össze az elsőrendű külföldi származású filmszínészekről, akik ezidőszert a világ filmfővárosában várják az idegennyelvű hangosfilmeknél való elhelyezésüket. A kü-lönböző filmgyárak ezidőszert a követ-kező külföldi színészeket szerepeltetik:

magyarok	13
kanadaiak	6
hollandusok	1
oroszok	10
japánok	1
angolok	17
olaszok	3
írek	4
skótok	2
svédek	5
norvégek	3
spanyolok	8
mexikóiak	5
svájciak	2
argentínaiak	1
osztrákok	17
lengyelek	1
csileiek	1
németek	22
dánok	5
belgák	1
csehek	4
franciák	17

Ezek természetesen csak elsőrendű film-színészek, akik a főszerepeket játsszák, míg sok százra rúg azoknak a száma, akik a statiszták szerepével is megelégszenek.

PEROLIN

CIKKEK EGYEDÁRUSÍTÓJA

„PHÖBUS“ MŰSZAKI ÉS
OLAJKERESKEDELMI R. T.
V, KOSSUTH LAJOS-TÉR 9

UJ TELEFON:

AUT. 117-23.

A legjobb és a világ legismertebb
LÉGFERTŐTLENÍTŐ SZERE!

Minden filmszínházban nélkülözhetetlen!
KÉRJEN DIJTALAN BEMUTATÁST!

FILMIRODALOM SZAKSAJTÓ

Pánczél Lajos: *Az én hangosmozim.*
A Hét kiadása, 1930.

Pánczél Lajos, a legkiválóbb magyar filmszakírók egyike, két év óta ad ki a közönség számára „Az én mozim” címmel egy rendkívül érdekes, tanulságos és hasznos könyvet. Népszerű is lett Pánczél könyve, mert sok olyan dolgot tartalmazott, amire a nagyközönség méltán kíváncsi és amit szívesen ismernek meg a filmen kívülről. Pánczél Lajos ezidén „haladt a korral”: könyvének címét *Az én hangosmozim-ra* változtatta és hű is maradt a könyv címéhez, amennyiben rengeteg tudnivalót, intimitást, apróságot hoz a könyvében. Pánczél könyve történelmileg ismerteti a hangosfilm fejlődéstörténetét, a hangosfilmek fajtáit, a hangosfilm bevonulását Magyarországon, végül a budapesti filmszínházak múlt évi programját és a budapesti filmkölszönök új filmjeit ismerteti. A rendkívül érdekes kis könyvben számos képet találunk.

Dr. A. Jason: *Handbuch der Filmwirtschaft. Mit Statistiken und Zeichnissen. Jahrgang 1930.* Verlag für Presse, Wirtschaft und Politik, Berlin S. W. 48. Ára: M. 5.—.

Dr. A. Jason neve ismeretes a nemzetközi kinematográfiában, minden német szaklapban találjuk cikkeit és a német lapok nyomán a külföldi lapok állandóan közölnek közgazdasági jellegű, statisztikai adatokkal felszerelt, gondosan megírt cikkeket, amelyeknek mindenütt élénk visszhangjuk támadt. Évek óta tartó alapos és lelkiismeretes adatgyűjtés után dr. A. Jason megvalósította régi tervét, amikor könyvbe foglalta össze ezeket a nagy pedantériával összegyűjtött adatokat. A film gazdasági jelentőségét régóta ismerték fel és ennek a felismerésnek egyik hajtása az a könyv, amely most jelent meg Jason dr. szerkesztésében.

A könyv első része a filmstatisztika gyakorlati értékét tárgyalja, majd a német filmgyártás fejlődéstörténetét ismerteti számokban 1895-től napjainkig. Tabellák bizonyítják a német film fejlődését, majd hirtelen visszaesését az utóbbi években. Hosszú fejezetet szentel a szerző a német filmszínháznak és itt statisztikai adatokkal kommentálja a német mozgóképviszonyokat. De találunk benne statisztikai adatokat és kommentárokat a szerzők, rendezők, díszlettervezők, operatőrök és filmszereplők működéséről is.

A könyv külső kiállítása és beosztása rendkívül praktikus és könnyen áttekinthető. Rendszeres tabellák, amelyek könnyen áttekinthetők, gyorsan és akadály nélkül vezetnek be a kutatót a filmgazdaság ezer labirintusába.

A 180 oldalas könyvben néhány filmvezér írt cikket, köztük Somló József, a német filmgyárosok egyesületének az elnöke és mások.

Douglas P. Howard: *Pola Negri. Von Bromberg bis Hollywood.* Verlag Mein Film, Wien.

A filmművészek életrajzai az utóbbi években ismét nagy érdeklődést keltettek a közönség körében és így minden bizonnyal nagy érdeklődést fog kelteni a Pola Negri-ről szóló amerikai könyv is, amely most német fordításban közli ennek a kiváló lengyel filmszínésznőnek a történetét és karrierjét. Tárcaszerűen megírt életrajz ez a kis könyv, kezdve attól a perctől, ahogy Pola Negri elindult Brombergből, hogy Hollywoodban a legnagyobb filmsztárok egyike legyen. Sok megható, kedves részlet tudunk meg Pola Negri életéről, küzdelmeiről, tündöklő karrierjéről és most, hogy jóformán visszavonult a filmtől, könyvben mondja el, csevegő stílusban, közvetlenül, igen érdekes és változatos élettörténetét.

Film und Funk. Sozialistischer Kulturtag in Frankfurt 28/29. September 1929.
Verlag: Sozialistischer Kulturbund, Berlin, SW. 68. Lindenstrasse 3.

Egy ötvenes könyv fekszik előttünk, amely beszámol a tavalyi frankfurti német szocialista kultúrszövetség nagygyűléséről. Ez a könyv ismerteti a nagygyűlés célját és törekvéseit, különösen kiemelve a kongresszus alkalmával rendezett film- és rádiókiállítását. A könyv ezután közli azoknak a szónokoknak a beszédeit, akik a filmről, valamint a film és a rádió viszonyáról tartott előadást. Az egyik beszéd a film és rádió jelentőségét ismerteti a munkásosztály szempontjából. Egy másik előadó a hangosfilmről szónokolt, egy harmadik a filmzenéről tartott érdekes értekezést, míg egy másik szónok az új német filmtörvényt magyarázta és ismertette. Egy breslaui tanár a rádió kulturális törekvéseit ismertette, míg Leopold Jessner, a kiváló német rendező a rádió és színház közötti kapcsolatról tartott előadást. A könyv filmrészét nagy szakértelemmel és komoly tudással tárgyalják az érdekeltek.

UJ SZAKLAPOK.

München: „Die Kurbel“ tudományos folyóirat. Kiadja a Bayerische Landes Film-bühne.

Beirut (Szíria): „Cineliban“, megjelenik francia nyelven kéthetenként, képekkel illusztrálva, főleg a nagyközönség számára. Főszerkesztő és kiadó: Saul Parienté.

Speciális filmszállítások, a világ minden részébe. Leggyorsabb

vámkezelés a Nyugati és Keleti pályaudvarokon, a fővámhivatalban és a hajóállomásokon

H é b e l

nemzetközi szállítmányozási és elvámolási vállalat,

IV., Váci-ut 1. sz.

Telefon: Aut. 159-47.

BAD GLEICHENBERG

Ausztria.

300 m. a tenger színe fölött.

Vasutállomás:

Feldbach, a budapest-gráci vasut mentén.

A legjobb gyógyulási eredmények

hurutoknál, asztmánál, szivbajnál és szívtágulásnál.

Gyógymódok: Konstantin- és Emmaforrás, természetes szénsavas fürdők, pneumafikus kamarák, inhalatóriumok, hidegvízgyógyintézet, elektroterápia.

A fürdőt az új idényre kibővítettük!

Napos, védett fekvés, remek sétányok, erdős vidék! Fürdőzene, színház, filmszínház, tennisz, jazz-zene, strandfürdő, kirándulohelyek.

Pihenésre és üdülésre kiválóan alkalmas!

Autóközlekedés minden irányban.

Teljes penzió P 6-50-től felfelé

MAGYAR MOZGÓFENYKÉPKEZELŐK ORSZ. SZÖVETSÉGE

BUDAPEST, VII., CSENGÉRY-UTCA 1. SZ.

Telefon: J. 375-98.

Munkaközvetítő: WEISZ HENRIK

(VIII., Kenyérmező utca 3/a. II. em.)

A munkaközvetítés **d i j t a l a n**

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS
FOLYÓIRAT

ELŐFIZETÉSI ÁR:

1 évre 10 pengő. — 1/2 évre 5 pengő.

Felelős szerkesztő: LAJTA ANDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 30.

Tel.: József 363-76.

Párizsi szerkesztőség:

Artur Vitner,

2, Square Caulaincourt, Tel. Marcadet 42-99.

Megjelenik minden hónap elsején.

Minden cikkért a szerző felel.

Friedmann-nyomda, Wesselényi-u. 40.

Budapesti filmpiac. Filmmegjelenések 1930. július-augusztus hónapokban.

JELMAGYARÁZAT: Megj.—Megjelenési hely — H.—Hossza — F.—Felírás
M.—Műfaj — Fősz.—Főszereplők — C.—cenzura — a.—aluli — f.—felüli.

ARTISTICA-FILM RT. VII., Népszínház-u. 21. Telefon: J. 368—98.	VIII/7	A miniszter úr. — Megj.: Műjég. — H.: 2600 m. — F.: Dr. Karla. — Műf.: Filmszatíra. — Fősz.: Gaby Mrzlay, Henry Roussell, Albert Préjéan. — C.: a.
ATLANTIS-FILM Rákóczi-út 9.	VIII 22	Első szerelem. — Megj.: Kamara, Capitol. — H.: 3000 m. — Műf.: Hangos dráma. — F.: Szántó Armand. — Fősz.: Elga Brinck. — C.: a.
GAUMONT LEON filmkölcsonzó, VIII., Rökk Szilárd-utca 20. Tel.: 301-01 és 335-01	VII 3—9	Óvd az ifjúságot. — H.: 2600 m. — Műf.: Dráma. — Megj.: Műjég. — Fősz.: Dolly Davis, El Dura, Erna Morena. — C.: f.
	VIII 14—20	Venenosa. — H.: 2600 m. — Műf.: Dráma. — Megj.: Műjég. — Fősz.: Raquell Meller, Warwick Ward. — C.: a.
	14—20	Lángok hőse (Éghetetlen ember). — H.: 2300 m. — F.: Pacséry László. — Műf.: Dráma. — Megj.: Omnia. — Fősz.: Harry Piel. C.: a.
IRIS-FILM R. T. Népszínház-utca 13. Tel.: 363-17 és 374-14	VIII 27	Tűzmadár. — Megj.: Palace és Corso. — Műf.: Dráma. — F.: Kálmán Jenő. — Fősz.: Jack Holt, Ralph Graves, Lila Lee. — C.: a.
KULTURFILM Budapest, VIII., Népszínház-u. 21. — Tel.: J. 368—98.	VIII/7	Sátán fivére (Fra Diavolo). — Megj.: Műjég. — H.: 2058 m. — Műf.: Regényes történet. — Fősz.: Gustavo Serena. — C.: a.
LYRA FILMVÁLLALAT VII., Rákóczi-út 64. Tel.: J. 420—12.	VIII 15	Színészszeretem. — Megj.: Eldorádó. — H.: 2345 m. — Műf.: Dráma. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Joe E. Brown. — C.: a.
	21	Szerencse fel. — Megj.: Műjég. — H.: cca 2000 m. — Műf.: Dráma. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Douglas Fairbanks jr, Jobine Rolston. — C.: a.
METRO-GOLDWYN-MAYER DISTR. Budapest, VIII., Főh. Sándor-tér 3. — Tel.: J. 444—24, 444—25.	VII/28	Szenvedély. — Megj.: Márkus és Kert. — H.: 2418 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Greta Garbo. — C.: a.
	10	Primadonnák lovagja. — Megj.: Márkus és Kert. — H.: 2265 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Bessie Love. C.: f.
	VIII/7	Csókók hajósa. — Megj.: Márkus és Kert. — H. 2029 méter. — Műf.: Színmű. — Fősz.: William Haines. C.: a.
	21	Ikercsillagok. — Megj.: Márkus és Kert. — H.: 2054 méter — Műf.: Színmű. — Fősz.: Duncan Sisters. — C.: a.
	23	Ha a császár visszatér. — Megj.: Radius-Metro Film-palota. — Műf.: Színmű. — Fősz.: Ramon Novarro, Dorothy Jordan. — C.: a.
	28	Kozákok (hangos). — Megj.: Márkus-Park és Kert. H.: 2640 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: John Gilbert, Renee Adoreé. — C.: a.

PARAMOUNT FILM- FORGALMI R. T. Budapest, VII., Rákóczi-út 59. — Tel.: J. 344-37 és J. 405-22.	VIII 13	Végzetes szenvedély (Vérző aréna). — Megj.: Kamara. — H.: 2659 m. — Műf.: Dráma. — F.: Benedict Flóra. — Fősz.: Valentino. — C.: a.
	20	Harold bajban. — Megj.: Royal-Apollo. — H.: 2400 m. — Műf.: Bohózat. — F.: Lakner Artur. — Fősz.: Harold Lloyd. — C.: a.
	21	Pokol pilótái. — Megj.: Omnia. — H.: 2298 m. — Műf.: Dráma. — F.: Lakner Artur. — Fősz.: Gary Cooper, Fay Wray. — C.: a.
PHÖBUS FILM FORGALMI RT. VII., Erzsébet-krt 8. Tel.: J. 315—62.	VIII 30	Hajrá, trojka. — Megj.: Corvin, Ufa. — H.: 2500 m. Műf.: Dráma. — Fősz.: Olga Csehova, H. A. Schlettow. C.: a.
SASCHA FILMIPARI R. T. VII., Rákóczi-út 36. Tel.: J. 418—28.	VIII 21	Gyere vissza, minden meg van bocsátva. — Megj.: Omnia. — H.: 2200 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Siklóssy. — Fősz.: Dina Gralla. — C.: a.
TURUL-FILM Budapest, VII., Miksa utca 7. — Telefon: József 369—42.	VII/10	A farsang leánya. — Megj.: Műjég. — H.: 2300 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Garami. — Fősz.: Carmen Boni, H. Junkermann. — C.: a.
	10	A szerelem éjszakája. — Megj.: Műjég. — H.: 2000 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Bánky Vilma, Ronald Colman. — C.: a.
	17	Játék a férfiszívvel. — Megj.: Műjég. — H.: 2191 m. Fősz.: Liane Haid. — C.: a.
	31	Fehér méreg. — Megj.: Műjég. — H.: 2482 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Evelyn Holt, Erna Morena, Iris Arlan. — C.: f.
	17	Az utca gyermeke. — Megj.: Műjég. — H.: 2406 m. Műf.: Dráma. — F.: Radó I. — Fősz.: Carmen Boni, Livio Pavanelli, H. Junkermann. — C.: f.
	VIII 14	Válik a feleségem (Jazz symphonia). — Megj.: Műjég. — H.: 2322 m. — F.: Radó I. — Fősz.: Claire Romer, Georg Alexander. — C.: a.
	14	Weekend a Vadnyugaton. — Megj.: Bodograf. — H.: 1383 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Papp B. — Fősz.: Eddie Polo. — C.: a.
	18	A texasi fenegyerek. — Megj.: Fészek. — H.: 1427 m. — Műf.: Dráma. — F.: Papp B. — Fősz.: Franklyn Farnum. — C.: a.
	21	Az aranymezők réme. — Megj.: Bodograf. — H.: 1581 m. — Műf.: Dráma. — F.: Papp B. — Fősz.: William Fairbanks. — C.: a.
WARNER BROS First National Vitaphone Pictures VII., Erzsébet-krt 9. Tel.: J. 325-90 és 91.	VIII 14	Sírni és dalolni. — Megj.: Uránia. — H.: 2600 m. — Műf.: Dráma. — F.: Fodor Sándor. — Fősz.: Al Jolson, Marion Nixon, Sonny Boy. — C.: a.
	VIII 15	Madonna a tisztítóban. — Megj.: Omnia. — H.: 2500 m. — Műf.: Dráma (néma). — F.: Fodor Sándor. — Fősz.: Várkonyi M., Camilla Horn. — C.: a.

UFA-FILM R. T. Budapest, VIII., Kölcsey-utca 4. — Tel.: J. 351—36, 336—21.	VIII 7	A kék angyal. — Megj.: Orion. — H.: 3014 m. — Műf.: Dráma. — F.: Lándor. — Fősz.: Emil Jannings, Marlene Dietrich, Huszár Károly, Kurt Gerron. — C.: a.
	14	A Szahara rejtelsei. — Megj.: Ufa, Corvin. — H.: 2400 m. — Műf.: Hangos expedíciós film. — F.: Lándor. — Fősz.: Harry Frank. — C.: a.
	14	A kétarcú ember. — H.: 2186 m. — Műf.: Hangos kalandor történet. — F.: Lándor. — Fősz.: Marcella Albani, Alfonz Fryland, H. Weise, A. Ferrari. — C.: a.
	14	Álarcok harca. — Márkus, Park és Kert. — H.: 2137 m. — Műf.: Hangos detektív történet. — Fősz.: Betty Astor, Jean Murat, Marcella Albani, Ludwig Diehl. — C.: f.
UNIVERSAL FILM R. T. Budapest, VIII., Nép-színház-u. 21. — Tel.: J. 391—76.	VII/10	Vasember. — Megj.: Vesta, Bodograf, Tivoli. — H.: 5300 m. — Műf.: Dráma (kalandor). — F.: Kiss Jenő. Fősz.: Luciano Albertini. — C.: a.
	17	Shanghai Lady. — Megj.: Márkus-Park, Tó. — H.: 2000 m. — Műf.: Dráma. — F.: Kiss Jenő. — Fősz.: Mary Nolan, James Murray. — C.: a.
	17	Mr. Papucshős. — Megj.: Márkus-Park, Tó. — H.: 2000 m. — Műf.: Vigjáték. — F.: Kiss Jenő. — Fősz.: Merna Kenedy, Glenn Tryon. — C.: a.

N Y E R S F I L M

POZITIV, NEGATIV EREDETI GYÁRI ÁRON

KINECHROM, PANKINE, SUPERPAN (éjjeli felvételekre).

SZINES POZITIV! HANGOSFILM-NEGATIVOK! ANILIN FESTÉKEK!

Vezérképviselő Magyarország részére:

L A J T A A N D O R

Budapest, VII., Erzsébet-körut 30. Telefon: J. 363-76.

Több oldalról elhangzott
kívánságok kielégítésére

15

néma filmet hozunk
forgalomba az új
szezónban.

METRO-GOLDWYN-MAYER DISTR. CORP.
BUDAPEST, VIII.,
FŐHERCEG SÁNDOR-TÉR 3.
TELEFON: JÓZSEF 444-24 és 444-25

FILMKULTURA

SZERKESZTI: LAJTA ANDOR

III. ÉVFOLYAM

== 9. SZ. ==

1930. SZEPT. 1.

Dr. ZUCKERMANN
SÁNDOR

a Magyar Filmbeszerző
rt. vezérigazgatója,

ÁRA 1 PENGŐ